

Notat om videreføring av International Fisheries Management ved NFH

Bakgrunn

Det eksisterende masterprogrammet, som kom på plass i 1998 blant annet med finansiell støtte fra Norad gjennom kjøp av studieplasser, har utviklet seg fra å være et utdanningstilbud spesielt innrettet mot fiskeriforvaltere i «sør» til å bli et generelt masterprogram i fiskeriforvaltning.

IFM-programmet ble siste gang evaluert i 2014 og revidert i 2015. Revisjonen innebar blant annet innføring av enkelte valgfrie emner og sammenslåing av noen tidligere selvstendige emner. Studieprogrammet ble dermed mer relevant for alle studentene ved IFM og medførte at studentene i større grad kan innrette en emneportefølje ut fra den enkeltes spesifikke interesseområder. Dette har også åpnet opp for i større grad å kunne inkorporere viktige fagområder som akvakultur og internasjonalt samarbeid med relevans for fiskerinasjoner.

Likevel har variasjonen i studentenes kompetanseprofil vært stor, samtidig som ressursene i programmet ikke har vært tilstrekkelig for å gi alle studentene et tilbud som har tilpasset deres forutsetninger. Den samlede vurdering fra de involverte lærerne og instituttet var derfor at kvaliteten av programmet ikke var tilfredsstillende. En intern revisjonsprosess ble igangsatt og opptaket stanset høsten 2021.

I september 2021 vurderte Fakultetsstyret på ny om programmet skulle utlyses for opptak høsten 2022. Et nytt revidert programforslag hadde da blitt utarbeidet. NFH vurderte dette som et realistisk forslag, men mente samtidig at den ikke ga en fullgod løsning for instituttets studieprogramprofil og ba om at programmet ikke ble utlyst for opptak høsten 2021 med oppstart høst 2022. Fakultetsstyret godtok dette i følgende vedtak (FS 24/21):

Fakultetsstyret stiller seg bak forslaget fra Norges fiskerihøgskole (NFH) om å utsette utlysningen av masterprogrammet International Fisheries Management (IFM) med ytterligere ett år. Styret ber om at NFH gjør en helhetlig vurdering av IFM i forhold til den øvrige programporteføljen, fagmiljø og målgruppe. For at programmet skal kunne lyses ut høsten 2022 (med oppstart høsten 2023) ber vi om at en ny studieplan legges frem for godkjenning innen utgangen av mars 2022.

Hensikten med dette dokumentet er å legge grunnlag for en helhetlig vurdering av IFM i forhold til den øvrige programporteføljen, fagmiljø og målgruppe.

Revisjonsprosessen 2020-21

For å øke kvaliteten og attraktiviteten i studieprogrammet ble det besluttet å foreta revisjon av IFM-programmet med sikte på å kunne ta opp nye studenter til studiestart i 2021. Arbeidet med revisjonen startet i April 2020, og ble gjennomført av en gruppe sammensatt av lærere fra ulike fag, studieadministrativ personell og studenter. Revisjonsprosessen ble fullført innen fristen, og rapporten levert 31. august 2020.

Forslaget revisjonsgruppen la fram kan oppsummeres i følgende punkter:

- Målgruppe: Mens det etablerte programmet tar sikte på studenter med en disiplinær BSC-grad (180 stp) innen enten biologi, samfunnsfag eller økonomi, foreslo gruppen en utvidelse som omfatter de fleste fag og fagkombinasjoner. Det sentrale opptakskriteriet ut over en BSC-grad er motivasjon for utdanning og karriere innen det marine felt, som skulle sikres ved krav om et motivasjonsbrev.
- Programstruktur: Gruppen foreslo en tredelt modell, med mulighet for å avslutte etter et år (Short track), og to ulike linjer for de som fortsetter på år 2 (Professional og Science).
- Faglig innhold: Gruppen foreslo en modell med kombinasjon av obligatoriske valgfrie emner. De obligatoriske emnene er i hovedsak de samme som i dagens IFM. For Science-linjen ble det foreslått en masteroppgave på 60 studiepoeng. For den Profesjonell linje var opplegget det samme, mens masteroppgaven var på 30 studiepoeng. De resterende 30 studiepoengene var tenkt avlagt som et internship.

NFH-ledelsens vurdering var at dette forslaget til revidert studieprogram inneholdt elementer som var uklare, og ville kreve grundigere utredning. Dette gjaldt for eksempel forslaget om en tredelt programstruktur. Videre vurderte en forslaget om en radikal utvidelse av opptaksgrunnlaget som problematisk, dels fordi det kunne gi stor heterogenitet i studentgruppen, dels fordi det kunne gjøre det vanskelig for IFM-studentene å få fullt utbytte av eksisterende emnetilbud. I tillegg var en usikker på om det var hensiktsmessig å anvende motivasjonsbrev som et viktig opptakskriterium.

Fordi tidsfristen for å ta en beslutning om utlysning var nært forestående, slik at det ikke var tid til å foreta de nødvendige avklaringer, ba NFH derfor om at IFM-programmet ikke ble utlyst med opptak høsten 2021. Dette ble imøtekommet av BFE-styret. Et premiss for denne beslutningen var at nødvendige revisjoner av programmet skulle gjennomføres med tanke på nytt opptak høsten 2022.

Nytt programforslag 2021

Etter at revisjonsforsøket ikke førte fram, har NFH-ledelsen fulgt opp ambisjonen med å utvikle et forslag til nytt program. Skisser til et nytt program har blitt lagt fram og diskutert med det aktuelle fagmiljøet i tre møter i løpet av våren 2021. Resultatet av dette arbeidet foreligger nå i form av et utkast til studieprogramplan. I korte trekk var forslaget som følger:

- Målgruppa for programmet strammes inn, og er studenter med tverrfaglig kompetanse med fokus på fiskeri eller akvakultur i sin bachelorgrad eller i kombinasjon med relevant praksis
- Programprofilen legges nært opp til FHV-master, slik at de fleste emner kan tilbys begge programmer
- Et emne første semester forbeholdes programstudenter for å sikre integrasjon og utvikling av et godt studie- og klassemiljø
- Normalvarianten for masteroppgaven er 30 stp, men med mulighet for å ta 60 stp oppgave

Utkastet til nytt studieprogram ble drøftet i instituttrådets møte fredag 20. august, der en også tok opp de mer langsiktige og prinsipielle spørsmål om IFMs plass i NFHs programtilbud. Forslaget til nytt studieprogram ble også behandlet og godkjent av programstyret for FHV og IFM onsdag 25. august.

Etter instituttledelsens vurdering var dette et realistisk programforslag som vil løse mange av de utfordringer som har preget det gamle IFM. Instituttledelsen har likevel kommet til at dette programforslaget ikke ga en fullgod løsning for NFHs studieprogramprofil, og innstilte på at programmet ikke ble utlyst med sikte på opptak i 2022. Bakgrunnen for dette var følgende:

- Det foreslåtte programforslaget for nye IFM innebærer en programprofil som ligger nært opp til dagens master i Fiskeri og Havbruksvitenskap. Dette er en aksept av utviklingen i programmet over det siste 10-året, sammen med en innstramming av målgruppe og

kvalifikasjonskrav for å sikre et reelt masternivå i tråd med NOKUTs krav. Selv om dette er en klar forbedring i forhold til det gamle IFM-programmet, er det likevel et spørsmål om dette er den beste løsning. Fordi programprofilen legges tett opp mot IFM, kan en alternativ løsning være at en i stedet utvikler et engelskspråklig tilbud innenfor rammen av FHV-programmet.

- En annen konsekvens av programforslaget er at det innebærer et markant skritt bort fra den programprofilen som lå til grunn for IFM fra starten, med utvikling og fiskeriene i sør i fokus. Selv om IFM med relativt åpne adgangskriterier har fungert som bærer av NFHs forpliktelser mot sør, har programmet samlet sett ikke ivaretatt disse på en tilfredsstillende måte. Om dette fortsatt skal være en del av NFHs samfunnsoppdrag – og det mener NFHs ledelse det bør – kan det være en bedre løsning å utvikle noen få emner eksplisitt mot relevante målgrupper, enn å opprettholde et helt mastertilbud.

Instituttets anbefaling om å utsette opptak ytterligere ett år ble akseptert av fakultetsstyret.

Generelle føringer

I spørsmålet om videreføring av IFM er det to sentrale hensyn som må ivaretas: programprofil og kvalitet.

Programprofil

For det første gjelder det at IFM programmet må representere et viktig og verdifullt bidrag til NFHs studieprogramtilbud. Fra IFMs begynnelse har dette vært et tilbud rettet mot fiskeriutvikling i det globale sør. Selv om UiT i sin overordnede strategi har Arktis som fokus, er det liten tvil om at NFH fortsatt har et nasjonalt og internasjonalt oppdrag innenfor sitt domene. De største utfordringer innen fiskeriene i verden finner man i småskala fiskerier i det globale sør: Dette ligger til NFHs samfunnsoppdrag. Den største utfordringen her er ikke om NFH bør engasjere seg, men hvordan en kan gjøre det. Det synes klart at den modellen IFM var bygget på, med et masterprogram lokalisert Tromsø, er problematisk ut fra hensynet til å bygge kompetanse i sør. Når stipendprogrammet falt bort var det blant annet fordi dette ble problematisert fra Norads side. En videreføring av NFHs oppdrag mot det globale sør bør i hovedsak skje ved andre modeller, for eksempel ved samarbeid med utdanningsinstitusjoner i sør eller digitale undervisning.

I praksis har IFM-programmet over tid skiftet fokus. Ved bortfall av Norad-stipendiene ble programmet åpnet opp og ble en engelskspråklig versjon av FHV-studiet. En videreføring av et slik tilbud kan representere et verdifullt tilskudd til NFHs programprofil. En avgjørende spørsmål her vil likevel være om dette er et godt grep for å utvikle FHV-programmet, snarere enn en pragmatisk utvei for å «redde» IFM.

Kvalitet

For det andre gjelder det kravet til å gi et programtilbud av tilstrekkelig kvalitet innenfor tilgjengelige ressursrammer. Etter bortfall av Norads stipendprogram, har IFM-programmet som nevnt utviklet seg i retning av en engelskspråklig versjon av FHV. Selv om noen emner var primært for IFM-programmet, var mye av emnetilbudet felles med andre programmer, særlig FHV. At IFM-programmets ikke hadde tilsvarende opptakskrav innen marine og tverrfaglige emner har derfor vært en utfordring. Uansett hvilken profil et nytt IFM skal ha, vil det være avhengig av emner som i dag gis i andre programmer, særlig FHV. Selv om det bør være noen dedikerte IFM-emner - særlig første semester, slik at studentene kan få en felles plattform og mulighet til å utvikle et godt studie- og

klassemiljø - er det en forutsetning for å sikre kvaliteten at et nytt IFM har opptakskrav som er tilnærmet like det som gjelder på master FHV.

Aktuelle alternativer

Gitt de føringer som er diskutert over, er det aktuelle alternativer for et nytt IFM:

- Videreføring av IFM som selvstendig program eller modell av Master i fiskeri- og havbruksvitenskap
- Videreføring av IFM som fordypning innen Masterprogrammet i fiskeri og havbruksvitenskap
- Nedleggelse av IFM

Alternativ 1: Videreføring som selvstendig masterprogram

Dette ligger nært opp til forslaget som var framlagt høsten 2021. Siden programmet i vesentlig grad må bygge på eksisterende emner, må en sikre at kandidatene har relevant kompetanse omtrent på nivå med øvrige studenter. Kjernen i dette alternativet er som følger:

- Opptakskriterier bygd etter modell fra Master FHV, med krav om tverrfaglighet og fiskeri- eller havbruksemner som del av emneporteføljen fra bachelor, men formulert slik at kravene ikke forutsetter et tverrfaglig og marint fokusert bachelorprogram som opptaksgrunnlag. Det kan åpnes for at relevant praksis til en viss grad kan kompensere for mangler i relasjon til kravene.
- For å sikre et godt studie- og klimamiljø, og for å sikre at studentene har et godt felles kompetansegrunnlag og har forutsetninger til å ta emner sammen med andre studentgrupper, bør det være noen dedikerte emner i programmet.

Den konkrete studieplanen som er foreslått er et rimelig uttrykk for forslaget, men bør bearbeides videre dersom dette alternativet skal realiseres. I dette arbeidet vil spørsmålet om programmets profil og målgruppe stå sentralt, og reflekteres i programmets navn. En mulighet er å legge programmets profil tett opp mot dagens FHV, for eksempel under navnet «International Fisheries and Aquaculture Science». Men det er også mulig å ha en mer spesifikk innretning, for eksempel mot governance eller fokus mot fiskeriforvaltning i sør.

Alternativ 2: Videreføring som del av FHV-programmet

I dette alternativet videreføres IFM som et engelskspråklig tilbud innenfor rammen av masterprogrammet i FHV. I en slik modell vil Bachelorprogrammet i fiskeri og havbruksvitenskap uansett utgjøre det sentrale rekrutteringsgrunnlaget. Likevel vil det antakelig være en forutsetning for at en slik modell skal ha et poeng være at opptakskravene åpnes noe opp, for eksempel i tråd med alternativ 1, og at flere av emnene gis på engelsk – eller at FHV master skifter til engelsk som programspråk.

Om dette alternativet er realistisk avhenger i første rekke på om det representerer en god utviklingsretning for FHV-programmet. I sin mildeste form, der klassiske IFM-tema får nytt liv innenfor FHV-masteren uten at det skjer endringer i hoved-programmets generelle språk eller opptakskrav, vil det antakelig være uproblematisk. Det er først ved mer ambisiøse versjoner her, for eksempel til endring av eksisterende opptakskrav og skifte av programspråk at det kan bli problematisk.

Alternativ 3: Nedleggelse av IFM

Slik det framgår av det foregående, har IFM-programmet i dag ikke lenger en tydelig plass i NFH og fakultetets samlede utdanningstilbud. Mens IFM-programmet fra starten hadde en klar målgruppe og profil (fiskeriforvaltning i det globale sør), har dette endret seg over tid. Selv om det har vært innslag av studenter fra sør hele tida, og det har vært innslag av sør-relevante tema i programtilbudet, har programmet utviklet seg til å bli en variant av FHV.

NFH har de senere årene hatt et betydelig vekst på utdanningssida, med utvidet opptak på alle programmer. I tillegg er Ocean Leadership kommet til som nytt program. Det er dermed et sentralt spørsmål om det er riktig å videreføre IFM, eller om det er bedre anvendelse av knappe ressurser å utnytte dem for å betjene de andre studieprogrammene.

Et argument for en nedleggelse er at Fiskeri og havbruksvitenskap sammen med Ocean Leadership i hovedsak overlapper målgruppa og tematikken for IFM-programmet. Det viktigste unntaket er studenter fra det globale sør, forvaltning i småskalafiskerier og utviklingsproblematikk. Det synes likevel lite realistisk å få dette til innenfor et revidert masterprogram. Et mulig alternativ, som er i tråd med ambisjonene om digitalisering og fleksibilisering av utdanningene, er å utvikle et nettbasert utdanningstilbud på dette området. NFH har tatt initiativ til dette i samarbeid med Norad, Fiskeridirektoratet og HI.

Vurdering

Selv om det er mulig å få til videreføring av IFM-programmet, enten som selvstendig program eller som fordypningretning innen FHV, er det ikke åpenbart at noen av de aktuelle alternativene gir et positivt bidrag til NFHs studieportefølje. Ved videreføring som selvstendig program, er det usikkerhet knyttet til hvor nært opp til FHV-programmet en må legge seg for at dette skal fungere. Og uansett hvordan dette løses, gjenstår spørsmålet om hvilken profil og målgruppe programmet skal ha.

Alternativet med å videreføre IFM som fordypning innen FHV kan kanskje sies å gi et tydeligere svar på spørsmålet om profil og målgruppe. Likevel kan det være problematisk å gå for dette alternativet for å løse utfordringen knyttet til spørsmålet om videreføring av IFM. I stedet bør spørsmålet om den videre utvikling av FHV-studiet være et spørsmål som tas opp innenfor det ordinære kvalitetsarbeidet innen FHV-programmet.

Etter instituttets oppfatning peker dette mot det siste alternativet, nemlig at IFM-programmet avvikles. Den kapasiteten som derved frigis, har større virkningsgrad ved at den utnyttes i eksisterende programmer, dvs FHV-master og Ocean Leadership. Begge disse tilbudene er under utvikling og har behov for flere lærerkrefter.

I tillegg ville det for instituttet være av stor betydning å utvikle gode digitale kurstilbud rettet mot fiskeristudenter fra det globale sør. Hvordan dette kan utnyttes innenfor eksisterende programmer er et interessant spørsmål, men trenger ikke å avklares på forhånd. Det primære fokus vil i stedet være å utvikle gode digitale læringsressurser innen fiskeri og fiskeriforvaltning for studenter i sør, gjerne i samarbeid med relevante utdanningsinstitusjoner i sør.